

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Π. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ

ΠΑΠΙΚΟ ΠΡΩΤΕΙΟ Φρικτή Εκκλησιολογική Αίρεση

Εισαγωγή

Είναι γνωστό ότι οι Παπικοί εμμένουν με πείσμα στο λεγόμενο «πρωτείο» του Πάπα. Έχουν δε δηλώσει επανειλημμένως, έχουν γράψει και έχουν διακηρύξει ότι: **«Ένωση της χριστιανωσύνης δεν σημαίνει τίποτε άλλο ει μη (παρά μόνο) υποταγήν εις τον Ρώμη (τον Πάπα), μόνον αντιπρόσωπον του Χριστού επί της γης»**. Και ότι «το πρωτεϊον και το αλάθητον δεν είναι εκκλησιαστικά διατάγματα, τα οποία η Εκκλησία εμπορεί να ακυρώση, **αλλ' είναι δόγματα, τα οποία ουδείς δύναται να κλονίση**»¹. Και ακόμη ότι «δεν πρόκειται να θυσιάση τίποτε εκ των αληθειών της (ΣΣ μάλλον πλανών της) η Καθολική (Παπική) Εκκλησία». «Με άλλα λόγια», όπως γράφει ο Καθηγητής της Δογματικής στη Θεολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου [Δημήτριος Τσελεγγίδης, σε επιστολή του προς την Ιεράν Κοινότητα του Αγίου Όρους](#), «ο Πάπας στη Λατινική Δύση - με το δογματικώς κατοχυρωμένο και από τη Β' Βατικανή Σύνοδο "αλάθητο" και το διεκδικούμενο πρωτείο εξουσίας σ' ολόκληρη την Εκκλησία - έχει πάρει αυθαιρέτως τη θέση του Πνεύματος της Αληθείας στην Παγκόσμια Εκκλησία»².

Η τοποθέτηση αυτή των Παπικών που επαναλαμβάνεται σταθερά δεν αφήνει καμιά αμφιβολία για το τι ένωση ζητούν, όταν συζητούν με Ορθοδόξους. **Επιδιώκουν ένωση με πρότυπο την επάρατο Ουνία.**

Για το πού στηρίζουν το «πρωτείο», πώς εξελίχθηκε και πώς το κατοχύρωσαν έχουν γραφεί πολλά και κατ' εξοχήν αξιόλογα από πλευράς Ορθοδόξου. Αναφέρουμε σαν παράδειγμα τρεις τέτοιες κατεξοχήν κατατοπιστικές, επιστημονικές και σοβαρές μελέτες: α) Νεκταρίου Πενταπόλεως, Μελέτη ιστορική περί των αιτίων του Σχίσματος... και περί του αδυνάτου ή δυνατού της ενώσεως, β) Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, Το Πρωτεϊον του Επισκόπου Ρώμης (ιστορική και κριτική μελέτη), εκδ. περιοδικού «Εκκλησία», Αθήναι 1964². γ) Παν. Ν. Τρεμπέλα, Περί το Πρωτεϊον του Επισκόπου Ρώμης, εκδ. «Ο Σωτήρ», Αθήναι 1965.

Στη μικρή μελέτη που ακολουθεί αναδημοσιεύουμε πέντε κείμενα που έχουν δημοσιευθεί στο περιοδικό «Ο Σωτήρ» (τόμ. 2001) και απαντούν στην απαράδεκτη θέση ότι δήθεν η Σύνοδος της Κωνσταντινουπόλεως του 879-880 αναγνώρισε το «πρωτεϊον εξουσίας» του Πάπα, και επομένως το θέμα έχει από τότε λυθεί!...

Εκδίδουμε τα άρθρα αυτά συμπληρωμένα και σε ένα τεύχος εξαφορμής της

συζητήσεως που γίνεται σχετικά με το «ρόλο του επισκόπου Ρώμης εν τη κοινωνία όλων των εθνών» όπως αποφάσισε η Μικτή Διεθνής Θεολογική Επιτροπή για το θεολογικό Διάλογο Ορθόδοξων και Παπικών στη συνάντηση της Ραβέννας (8-14 Οκτωβρίου 2007)³. Η συζήτηση γίνεται για το πώς πρέπει να εννοήσουμε ή να ερμηνεύσουμε οι Ορθόδοξοι το κραυγαλέα αιρετικό «παπικό πρωτείο», ώστε να επιτευχθεί η ένωση Ορθόδοξων και Παπικών!...

Είναι πολύ λυπηρή η στάση ορισμένων Ορθόδοξων, αν κρίνουμε από όσα ακούστηκαν εκ μέρους των κατά την «Επιστημονική Ημερίδα» με θέμα «Ο Θεολογικός Διάλογος μεταξύ της Ορθόδοξου και Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας», που οργάνωσε ο Τομέας Δογματικής Θεολογίας (του Τμήματος Θεολογίας) της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. στις 20.5.2009 στην Αίθουσα Τελετών του ανωτέρω Πανεπιστημίου⁴.

Είναι πολύ λυπηρή και κατεξοχήν ανησυχητική, διότι οι Ορθόδοξοι αυτοί, και μάλιστα Καθηγητές της Θεολογικής, **με τη στάση τους δεν σκανδαλίζουν μόνο το Ορθόδοξο πλήρωμα· βλάπτουν και τους ίδιους τους Παπικούς**. Έχουν δυστυχώς διαχρονική ισχύ οι λόγοι που έγραψε ο Μ. Βασίλειος στον Επίσκοπο Σαμοσάτων Ευσέβιο περί του Πάπα και των Δυτικών της εποχής του. Έγραψε: **Πράγματι όταν οι υπερήφανοι χαρακτήρες κολακεύονται, είναι φυσικό να γίνονται πιο υπεροπτικοί από ό,τι είναι συνήθως**. Διότι άλλωστε, αν βεβαίως μας ευσπλαχνισθεί ο Κύριος, ποια άλλη βοήθεια χρειαζόμαστε; Αν όμως συνεχισθεί η οργή του Θεού εναντίον μας, ποια είναι η βοήθειά μας από την «οφρύν» (δηλαδή την υπεροψίαν, αλαζονείαν, υπερηφάνειαν) των Δυτικών;⁵

Ας μας διδάξει επί τέλους και ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ιωσήφ Β', που πήγε στην ψευδοσύνοδο της Φερράρας - Φλωρεντίας (1438-1439) με πολύ θάρρος και πιστεύοντας αφελώς ότι από εκεί οι Ορθόδοξοι θα επέστρεφαν «νικηταί και τροπαιούχοι»! Δεν άργησε όμως να απογοητευθεί εντελώς και να ομολογήσει: Οι Λατίνοι είναι «άνθρωποι φιλόνοικοι, κενόδοξοι και ακατάπειστοι (που δεν πείθονται εντελώς). Ου δυσωπούνται τοις λόγοις των ημετέρων (δεν πείθονται και δεν συγκατανεύουν προς τους λόγους των ιδικών μας), **ουδέ πεισθήναι θέλουσι της αληθείας**» (ούτε θέλουν να συμφωνήσουν και να πεισθούν για την αλήθεια)⁶.

Επί τέλους ας φοβηθούμε τον Θεό της αληθείας και ας λυπηθούμε το λογικό ποίμνιο του Χριστού, το χριστεπώνυμο πλήρωμα της Ορθοδοξίας μας. Ας μη το τραυματίζουμε με τις συνεχείς υποχωρήσεις μας στην αίρεση του Παπισμού. Και τη συμβιβαστική ένωση με την κακοδοξία, θεωρώντας τους εαυτούς μας σοφότερους των θεοφόρων Πατέρων και των αγίων της Ορθοδοξίας.

Απαράδεκτες θέσεις

Οι Παπικοί δεν αφήνουν ανεκμετάλλευτη καμιά ευκαιρία που εξυπηρετεί την φρικτή εκκλησιολογική αίρεση του Παπικού πρωτείου. Έτσι η Ουνιτο-Παπική εφημερίδα της Ελλάδος «Καθολική» της 26ης Ιουνίου 2001 αναδημοσίευσε από την αθηναϊκή εφημερίδα «Το Βήμα» της 29-4-2001 ένα άρθρο πρέσβευς ε.τ., με τον τίτλο: «Το πρωτείο του Πάπα Ρώμης και ο τρόπος της ασκήσεώς του». Σ' αυτό, μεταξύ άλλων, εγράφετο: «Όλο και περισσότεροι επιμένουν ότι δήθεν η Ανατολική Εκκλησία (σ.σ. η Ορθόδοξη) δεν αναγνωρίζει, ούτε αναγνώρισε ποτέ, οποιοδήποτε πρωτείο της Ρώμης, αν εξαιρέσουμε ένα απλό τιμητικό προβάδισμα στην εθιμοτυπική σειρά, θα λέγαμε, των πρεσβυγενών πατριαρχείων. Η θέση αυτή», συνέχιζε ο αρθρογράφος, «είναι τόσο αβάσιμη, ώστε να βλάπτει την αξιοπιστία όσων την υποστηρίζουν και να καθιστά εκ προοιμίου αδύνατον οποιονδήποτε σοβαρό διάλογο με άμεσο σκοπό τη σταδιακή επαναπροσέγγιση των δύο Εκκλησιών (...). Όσοι υποστηρίζουν μία τέτοια θέση καλή τη πίστει, και είναι ασφαλώς πολλοί, παραβλέπουν συν τοις άλλοις ότι η Σύνοδος της Κωνσταντινουπόλεως των ετών 879-880, δια της οποίας επεσφραγίσθη η πλήρης

αποκατάστασις των σχέσεων Παλαιάς και Νέας Ρώμης, υιοθέτησε Κανόνα δια του οποίου όχι μόνον ανεγνωρίσθη, αλλά και κατοχυρώθηκε έναντι μελλοντικών αμφισβητήσεων το πρωτεϊόν της Ρώμης, όπως η ίδια το αντιλαμβάνονταν την εποχή εκείνη».

Στη συνέχεια ο αρθρογράφος επέμενε στον ανωτέρω Κανόνα, τον Α' Κανόνα της Συνόδου της Κωνσταντινουπόλεως των ετών 879-880, για τον οποίο λέγει ότι Ορθόδοξοι ερμηνευταί του, μεταξύ των οποίων και ο αείμνηστος Καθηγητής της Δογματικής Ιωάννης Καρμίρης, έδωκαν «άλλην, εκ διαμέτρου αντίθετη, ερμηνεία στην τελευταία παράγραφο». Την ερμηνεία δε αυτή τη χαρακτήριζε «εξωφρενική»!

Είναι προφανές ότι η Ουνιτο - Παπική εφημερίδα έσπευσε να αναδημοσιεύσει το εν λόγω άρθρο, διότι υποστηρίζει τις θέσεις του Βατικανού και συγκεκριμένα το «πρωτεϊόν εξουσίας», που επιμένει ότι έχει ο Πάπας.

Οι Ορθόδοξοι, κατά τον Ιωάννη Καρμίρη, υποστήριξαν στη Σύνοδο του 879-880, ότι «απηγορεύθη, επί τη προτάσει των παπικών αντιπροσώπων (...) πάσα καινοτομία των τιμητικών πρεσβείων και προνομίων του πάπα Ρώμης, δηλαδή πάσα μετατροπή του *primatus honoris* (=τιμητικού πρωτείου) αυτού εις *primatus jurisdictionis* (=διοικητικόν πρωτεϊόν)»⁷. Η ερμηνεία αυτή του Κανόνος εκ μέρους του αειμνήστου Καθηγητού Ιωάννου Καρμίρη δεν είναι καθόλου «εξωφρενική», όπως θα αποδείξει η συνέχεια.

Πρέπει όμως να απαντήσουμε πρώτα στα γραφόμενα ότι δήθεν είναι «αβάσιμη» η θέση ότι «η Ανατολική Εκκλησία δεν αναγνώρισε ποτέ οποιοδήποτε πρωτεϊόν της Ρώμης», παρά μόνον «απλό τιμητικό προβάδισμα στην εθιμοτυπική σειρά των πρεσβυγενών πατριαρχείων». Η θέση αυτή δεν είναι καθόλου αβάσιμη.

Η εκκλησιαστική Ιστορία βεβαιώνει ότι κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων αιώνων δεν έχουμε κανένα γεγονός κατά το οποίο να αναγνωρίσθηκε από την Εκκλησία διοικητικό πρωτεϊόν στον Επίσκοπο Ρώμης. Η Εκκλησία του Χριστού κατά την περίοδο εκείνη δεν διοικείτο «μοναρχικώς» ούτε ελάμβανε διαταγές από τη Ρώμη. **Εκκλησιαστικές Σύνοδοι συνέρχονταν εν αγνοία του Επισκόπου Ρώμης. Επίσκοποι εκλέγονταν και δικάζονταν χωρίς καμία ανάμειξη του Επισκόπου Ρώμης.**

Η τακτική αυτή επιβεβαιώνεται και από τους Αποστολικούς Κανόνες, στους οποίους έχουν αποτυπωθεί οι αρχές της διοικήσεως της Εκκλησίας του Χριστού κατά τους πρώτους αιώνες. Το μέγα και σπουδαιότατο κύρος των Κανόνων αυτών υπέδειξεν ήδη η Αγία Α' Οικουμενική Σύνοδος (325) στους υπ' αριθ. 1, 2, 5, 9, 10 Κανόνες της. Κατά τους Αποστολικούς Κανόνες κάθε τοπική Εκκλησία διοικείτο από τον δικό της Επίσκοπο (βλ. Αποστολικοί Κανόνες 32, 35, 38, 39, 76), **απαγορευόταν δε οποιαδήποτε επέμβαση του ενός Επισκόπου στη διοίκηση του άλλου** (Αποστολικοί Κανόνες 34, 35). Οι κατά τόπους επισκοπές (παροικίες) αποτελούσαν τις κατά τόπους Εκκλησίες, κάθε μιας των οποίων ηγείτο ως «κεφαλή» ο «πρώτος». Αλλ' ο «πρώτος» δεν έπραττε τίποτε χωρίς τη σύμφωνη γνώμη των άλλων Επισκόπων όπως επίσης κανείς από τους άλλους δεν ενεργούσε κάτι χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του «πρώτου». «Τους Επισκόπους εκάστου έθνους, ειδέναι χρη τον εν αυτοίς πρώτον, και ηγείσθαι αυτόν ως κεφαλήν, και μηδέν τι πράττειν περιττόν άνευ της εκείνου γνώμης· μόνα δε πράττειν έκαστον, όσα τη αυτού παροικία επιβάλλει, και ταις υπ' αυτήν χώραις. Αλλά μηδέ εκείνος άνευ της πάντων γνώμης ποιείτω τι. Ούτω γαρ ομόνοια έσται...» (Αποστολικός Κανών 34). Δηλαδή· όλοι οι επισκοποι της κάθε χώρας πρέπει να γνωρίζουν εκείνον που είναι «πρώτος» ανάμεσά τους, δηλαδή οι επισκοποι τον Μητροπολίτη και να τον θεωρούν «ως κεφαλήν» και χωρίς τη γνώμη του να μη κάνουν κανένα περιττό πράγμα, δηλ. ό,τι δεν ανήκει στις εννοίες των επισκοπών τους, αλλά το υπερβαίνει. Καθένας από τους επισκόπους να πράττει χωρίς τη γνώμη του Μητροπολίτου μόνο όσα ανήκουν στα όρια της επισκοπής του και στις περιοχές που βρίσκονται σ' αυτά. Όμως και ο Μητροπολίτης δεν πρέπει να ενεργεί κανένα κοινό πράγμα «μόνος και καθ' εαυτόν» χωρίς τη γνώμη όλων των επισκόπων του. Έτσι θα υπάρχει ομόνοια... Επομένως και ο Επίσκοπος Ρώμης διοικούσε μόνο τη δική του επισκοπή της οποίας προϊστατο και καμίας άλλην⁸.

Αυτό το καθεστώς ίσχυε κατά τους τρεις πρώτους αιώνες της εκκλησιαστικής Ιστορίας. Τι γινόταν στους μετέπειτα αιώνες το γράφουμε στη συνέχεια.

Η διαφορά «Πρωτείου Τιμής» και «Πρωτείου Εξουσίας»

Η Εκκλησία του Χριστού κατά την διάρκεια των τριών πρώτων αιώνων έλυε τα αναφυόμενα ζητήματα, όπως γράψαμε ανωτέρω, **δια των τοπικών συνόδων. Δεν υπάρχει περίπτωση κατά την οποία η Εκκλησία ζήτησε τη λύση κάποιου ζητήματος γενικής εκκλησιαστικής φύσεως μόνον από τον Επίσκοπο της Ρώμης.** Από τον τέταρτο όμως αιώνα και εφεξής, λόγω των μεγάλων ζητημάτων που είχαν παρουσιασθεί και που είχαν προκαλέσει οι διάφορες αιρέσεις, τα ζητήματα αυτά συζητούνταν και **λύνονταν από τις Οικουμενικές Συνόδους.** Στις Συνόδους αυτές οι αντιπρόσωποι του Επισκόπου Ρώμης κατελάμβαναν την πρώτη θέση, όχι διότι αυτός είχε κάποιαν εξουσίαν επί των άλλων Επισκόπων, αλλ' επειδή ο Ρώμης εθεωρείτο «πρώτος» κατά την τιμή μεταξύ των άλλων «πρώτων» Επισκόπων. **Εθεωρείτο δε «τιμητικώς» πρώτος, διότι η έδρα του βρισκόταν στη Ρώμη, την πρωτεύουσα του κράτους.** «Πρώτοι», κατά τον χρόνο που είχε συγκροτηθεί η αγία Α' Οικουμενική Σύνοδος (325), ήταν οι Επίσκοποι Ρώμης, Αλεξανδρείας και Αντιοχείας. **Αυτοί δε θεωρούνταν ίσοι μεταξύ τους σύμφωνα με τον 6ο Κανόνα της αγίας Α' Οικουμενικής Συνόδου.**

Όταν οι Οικουμενικές Σύνοδοι έδιδαν στους Επισκόπους το πρωτείο «τιμής» και καθόριζαν την μεταξύ των «πρώτων» τάξη, δέχονταν ως βάση για τον καθορισμό αυτό **μόνο την πολιτική σπουδαιότητα των πόλεων** στις οποίες ήσαν Επίσκοποι οι πρεσβύτεροι αυτοί ιεράρχες. Γι' αυτό άλλωστε οι Ιεροί Κανόνες επιτάσσουν για τη διατήρηση και την αύξηση της συνοχής ενός κράτους το «συμμεταβάλλεσθαι τοις πολιτικοίς τα εκκλησιαστικά πράγματα». Η αρχή αυτή ίσχυσε σ' όλους τους αιώνες τόσο στην Ανατολή, όσο και στη Δύση.

Εξάλλου «πρώτον ιδίωμα όλων των οικουμενικών (Συνόδων) είναι, το να συναθροίζονται δια προσταγών, ουχί του Πάπα, ή του δεινός Πατριάρχου, αλλά δια προσταγών βασιλικών»⁹. «Πάπαι» αποκαλούνται οι Επίσκοποι Ρώμης από τον 8ο αιώνα και εξής. Ας σημειωθεί όμως **ότι ο Επίσκοπος Αλεξανδρείας εκαλείτο ήδη «Πάπας» πριν από τον 8ο αιώνα**· το δε όνομα «Πατριάρχης» άρχισε να δίδεται στα χρόνια του αυτοκράτορος Θεοδοσίου Β' του Μικρού (408-450).

Στις Οικουμενικές Συνόδους προήδρευαν συνήθως οι πρώτοι τη τάξει των Επισκόπων και όχι οι Παπικοί «λεγάτοι» (=απεσταλμένοι, αντιπρόσωποι). **Κανένας Επίσκοπος Ρώμης δεν είχε παραστεί αυτοπροσώπως σε οποιαδήποτε Οικουμενική Σύνοδο. Στην επίλυση δε των διαφόρων ζητημάτων, τα οποία συνεζητούντο κατά τις Οικουμενικές Συνόδους, κύρος και επιρροή μπορούσε να έχει - και ουσιαστικώς είχε - μόνον όποιος διακρινόταν για τη σταθερότητα, την ακεραιότητα, την καθαρότητα και δύναμη των Ορθοδόξων πεποιθήσεών του.** Αυτός που πρόβαλλε και αποδεικνυόταν ως γνήσιος εκφραστής και εκπρόσωπος της ευαγγελικής αληθείας, **έστω και αν δεν ήταν Επίσκοπος.** Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί [ο Μέγας Αθανάσιος](#), ο οποίος έπαιξε βασικότατο και σημαντικότερο ρόλο στην αγία Α' Οικουμενική Σύνοδο, αν και ήταν τότε ένας νεαρός αρχιδιάκονος της Εκκλησίας της Αλεξανδρείας.

Εξάλλου η ισχύς και η νομιμότης των αποφάσεων των Οικουμενικών Συνόδων εξηρτώντο από τον Επίσκοπο Ρώμης, τον Πάπα, τόσο, όσο και από την επικύρωση οιοδήποτε άλλου Πατριάρχου. Οι δε αποφάσεις των Αγίων Συνόδων, στις οποίες δεν είχαν παραστεί ούτε ο Πάπας ούτε οι αντιπρόσωποί του, είχαν απόλυτη και πλήρη ισχύ και χαρακτήρα υποχρεωτικό εκ μέρους όλων των Επισκόπων. **Ήσαν υποχρεωτικές και για τον Επίσκοπο Ρώμης.**

Κατά την περίοδο των οκτώ πρώτων αιώνων, δηλαδή της πριν από το ολέθριο σχίσμα περιόδου, όταν η Εκκλησία του Χριστού ήταν ενωμένη, η ανώτατη εξουσία στην Εκκλησία ανήκε αποκλειστικά στις Οικουμενικές Συνόδους. Αυτές διετύπωναν αυθεντικώς και αλαθήτως την διδασκαλία της Εκκλησίας· αυτές έκριναν τους Επισκόπους, έστω και αν ο Επίσκοπος ήταν Πάπας ή Πατριάρχης. Είναι δε γνωστό ότι η [αγία Σ' Οικουμενική Σύνοδος \(680\) κατεδίκασε για μονοθελητισμό τους Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Σέργιο, Πύρρο, Παύλο και Πέτρο, τον Πάπα Ρώμης Ονώριο, τον Αλεξανδρείας Κύρο κ.ά.](#)

Εάν τώρα οι Οικουμενικές Σύνοδοι έδιδαν «πρωτεϊον τιμής» στον Πάπα, παράλληλα με τους άλλους Πατριάρχες, αυτό δεν ήταν εξουσία ή ηγεμονία. Διότι το «πρωτεϊον» μπορεί να υπάρχει μεταξύ ίσων. **Ενώ η ηγεμονία ή η εξουσία προϋποθέτει κατωτέρους, υπηκόους, υποταγμένους.**

Το «πρωτεϊον» που αναγνωριζόταν στον Πάπα ήταν μόνο προνόμιο τιμής και όχι προνόμιο εξουσίας και ηγεμονίας. **Άλλωστε «ίσα πρεσβεία τιμής» με τον Ρώμης απένειμε η αγία Β' Οικουμενική Σύνοδος και στον Επίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως.** Οι θεοφόροι Πατέρες της Συνόδου αυτής απεφάσισαν: «Τον μεν τοι Κωνσταντινουπόλεως Επίσκοπον έχειν τα πρεσβεία της τιμής μετά τον της Ρώμης Επίσκοπον, δια το είναι αυτήν Νέαν Ρώμην» (Κανών 3). Δηλαδή· ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως να έχει τα προνόμια της τιμής μετά τον Πάπα Ρώμης επειδή και η Κωνσταντινούπολη είναι και ονομάζεται Νέα Ρώμη. Εδώ όμως η πρόθεση «μετά», όπως ορθώς ερμηνεύει ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, «δεν δηλοί το του χρόνου ύστερον», όπως ερμηνεύουν ορισμένοι, «αλλ' ούτε υποβιβασμόν και ελλάτωσιν», όπως ερμηνεύουν άλλοι, «αλλά δηλοί ισότητα τιμής και τάξιν, καθ' ην ο μεν εστι (ο μεν είναι) πρώτος, ο δε δεύτερος (...) δεύτερος τη τάξει της τιμής»¹⁰.

Παρόμοια θέσπιζει και η αγία Δ' Οικουμενική Σύνοδος με τον 28ο Κανόνα της, στον οποίο ορίζει, κατά την ερμηνεία του αγίου Νικοδήμου: «Καθώς εις τον θρόνον της πρεσβυτέρας Ρώμης, δια το να ευρίσκετο βασιλεία εις την πόλιν εκείνην, με δίκαιον τρόπον έδωκαν οι Πατέρες προνόμια, το να λέγεται δηλαδή (ο Επίσκοπος της) πρώτος τη τάξει των λοιπών Πατριαρχών, τοιουτοτρόπως» και οι Πατέρες της αγίας Δ' Οικουμενικής Συνόδου «έδωκαν τα ίσα και απαράλλακτα προνόμια της τιμής και εις τον αγιώτατον θρόνον της νέας Ρώμης, της Κωνσταντινουπόλεως δηλαδή». «Πρέπει να απολαμβάνη και αυτή παρομοίως με την Ρώμην και τα ίσα προνόμια (...) με τούτην μόνην την διαφοράν, ότι η μεν πρεσβυτέρα Ρώμη να είναι πρώτη τη τάξει, η δε νέα Ρώμη να είναι Δευτέρα τη τάξει»¹¹.

Αλλά και η αγία Σ' Οικουμενική Σύνοδος τα ίδια θέσπισε. Στον 36ο Κανόνα διαλαμβάνει· «Ορίζομεν τον Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, των ίσων απολαύειν πρεσβείων του της πρεσβυτέρας Ρώμης». Δηλαδή οι θεοφόροι Πατέρες της Συνόδου αυτής ορίζουν ώστε ο Κωνσταντινουπόλεως «να απολαμβάνη τα ίσα, και τα αυτά προνόμια με τον Ρώμης (...), δεύτερος μετ' εκείνον υπάρχων κατά μόνην την τάξιν»¹².

Οι Α', Γ', Δ' Οικουμενικές Σύνοδοι και οι Σύνοδοι Κωνσταντινουπόλεως του 867 και 869 για το «Πρωτεϊον» του Πάπα

Το Μητροπολιτικό σύστημα της αρχαίας Εκκλησίας, το οποίο δεν ήταν καθόλου μοναρχικό, διερμηνεύει άριστα ο 6ος Κανόνας της αγίας Α' Οικουμενικής Συνόδου (325). Γράφει: «Τα αρχαία έθνη κρατείτω, τα εν Αιγύπτω και Λιβύη και Πενταπόλει, ώστε τον εν Αλεξανδρεία Επίσκοπον πάντων τούτων έχειν την εξουσίαν, επειδή και τω εν Ρώμη Επισκόπω τούτο (ΣΣ. το έθος, η συνήθεια) σύνηθές εστιν. Ομοίως δε και κατά Αντιόχειαν, και εν ταις άλλαις επαρχίαις τα πρεσβεία σώζεσθαι ταις Εκκλησίαις». Ο Κανόνας αυτός μαρτυρεί ότι οι Επίσκοποι **Ρώμης, Αλεξανδρείας και Αντιοχείας «εθεωρούντο ίσοι προς αλλήλους»**. Ο Κανόνας λέγει· καθώς έχει την ίδιαν συνήθειαν (έθος) ο Ρώμης με τον

Αλεξανδρείας, έτσι έχει και την ιδίαν εξουσίαν με εκείνον. Ακόμη ο ίδιος Κανόνας μαρτυρεί ότι το σύστημα της αρχαίας Εκκλησίας δεν ήταν μοναρχικό. Επίσης διερμηνεύει ότι «οι Επίσκοποι δεν ετάχθησαν υπό ένα μόνον Επίσκοπον, ουδ' αι Εκκλησiai υπό μίαν Εκκλησίαν. Πάντες οι Επίσκοποι και πάσαι αι Εκκλησiai ήσαν διοικητικώς ανεξάρτητοι απ' αλλήλων. Αλλά μεταξύ πάντων των Επισκόπων ο Ρώμης ήτο "πρωτόθρονος", ως Επίσκοπος της πρωτευούσης πόλεως του Κράτους. Η θέσις αυτού δεν διέφερε της θέσεως του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ην ούτος (την οποίαν αυτός) κατέχει νυν (τώρα) εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία»¹³.

Για την επιμονή των Λατίνων ότι δήθεν η αγία Γ' Οικουμενική Σύνοδος (431) διεκήρυξε το «πρωτεϊόν» εξουσίας του Επισκόπου Ρώμης στην καθόλου Εκκλησία παραπέμπουμε τον αναγνώστη στη θαυμάσια επιστημονική εργασία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, «Η Γ' Οικουμενική Σύνοδος και το πρωτεϊόν του Επισκόπου Ρώμης. Απάντησις εις την εγκύκλιον του Πίου ΙΑ' "Lux Veritatis", εν Αθήναις 1932». Η αλήθεια είναι ότι η αγία Γ' Οικουμενική Σύνοδος όχι μόνο δεν μετέβαλε, αλλά με ίδια διάταξη στήριξε ακόμη περισσότερο την υπάρχουσα τάξη στη διοίκηση της Εκκλησίας. «Απηγόρευσε δε αυστηρώς την παραβίασιν των δικαίων των επί μέρους επισκοπικών θρόνων των Διοικήσεων και των Επαρχιών, των εξ αρχής και άνωθεν, κατά το πάλαι κρατήσαν έθος (=σύμφωνα με τη συνήθεια που επεκράτησε προ πολλού, κατά τον παλιό καιρό), ανηκόντων αυτοίς» και «απέδειξεν ότι ήτο ξένη προς πάσαν ιδέαν μοναρχικού πρωτεϊού», δηλαδή «εξουσίας ενός επισκοπικού θρόνου επί των λοιπών»¹⁴.

Ούτε και η αγία Δ' Οικουμενική Σύνοδος (451) αναγνώρισε «πρωτεϊόν» του Επισκόπου Ρώμης. Απέκρουσε δε, όπως και η Γ' Οικουμενική, κάθε ιδέα διοικητικού πρωτεϊού του Επισκόπου Ρώμης. «Τρανοτάτην τούτου απόδειξιν αποτελούσι και τα (όσα συνέβησαν) κατά (την συζήτησιν) του πολυκρότου 28ου Κανόνος της Συνόδου αυτής»¹⁵.

Αυτή ήταν η κατάσταση που επικρατούσε στην Εκκλησία κατά τους οκτώ πρώτους αιώνες.

Τώρα ερχόμαστε να απαντήσουμε στη θέση ότι στη Σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως του 879-880 αναγνωρίσθηκε δήθεν και κατοχυρώθηκε το «πρωτεϊόν» εξουσίας του Επισκόπου Ρώμης!

Είναι γνωστή η αυθαίρετη επέμβαση του πάπα Νικολάου Α' στο εσωτερικό ζήτημα της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, που δημιουργήθηκε εξαφορμής της παύσεως του πατριάρχου Ιγνατίου και της εκλογής ως Πατριάρχου (άκοντος) του Μ. Φωτίου (858). Ο πάπας Νικόλαος Α' ήταν εκείνος που παρουσίασε τη Ρωμαϊκή Εκκλησία ως Εκκλησία οικουμενική! Θεώρησε λοιπόν κατάλληλη την ευκαιρία να επιβάλει τον εαυτό του και στην Ανατολική Εκκλησία. Αλλ' οι σκανδαλώδεις επεμβάσεις του στα εσωτερικά διοικητικά ζητήματα του Επισκόπου Κωνσταντινουπόλεως **αποκρούστηκαν και καταδικάστηκαν από τη Σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως του 867**. Στη Σύνοδο αυτή «κατεδικάσθη και ανεθεματίσθη το μετά τηλικαύτης (=τόσον μεγάλης) αλαζονείας προβληθέν ανήκουστον δια την Εκκλησίαν της Ανατολής πρωτεϊόν» του Πάπα, δια του οποίου «ανετρέπετο η καθορισθείσα υπό των Οικουμενικών Συνόδων κανονική τάξις και η ανεξαρτησία των Πατριαρχικών θρόνων» και δια του οποίου «επεδίωκεν ο Επίσκοπος Ρώμης όπως καταστή απόλυτος ηγεμών της καθόλου Εκκλησίας»¹⁶.

Αλλά και στη Σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως του 869 είχε υποστηριχθεί, χωρίς καμία αντίρρηση των Παπικών, η ανεξαρτησία, η αυτονομία και η ισότης των πέντε Πατριαρχικών θρόνων. Αποκρούσθηκε δε κάθε ιδέα περί μοναρχικού πρωτεϊού ή πρωτεϊού εξουσίας του θρόνου της Ρώμης. Τοιοιτοτρόπως «το Παπικόν πρωτεϊόν υπό την νέαν αυτού έννοιαν», την οποία παρουσίασε με τρόπο αυταρχικό και αντιεκκλησιαστικό ο πάπας Νικόλαος Α', δεν έγινε δεκτό ούτε στη Σύνοδο αυτή¹⁷.

Το πρωτεϊόν εξουσίας του Πάπα αποκρούσθηκε όμως πανηγυρικώς και στη Σύνοδο του 879-880. Η Σύνοδος αυτή είναι η τελευταία γενική Σύνοδος της ενωμένης αρχαίας Εκκλησίας του Χριστού. Πατέρες δε και εκκλησιαστικοί

συγγραφείς την χαρακτήρισαν ως Η' Οικουμενική. Αλλά και η ίδια χαρακτήρισε τον εαυτό της πολλές φορές στα Πρακτικά ως Οικουμενική.

Τη Σύνοδο του 879-880 συνεκάλεσε ο Μ. Φώτιος, ο οποίος είχε ήδη ανέλθει στο Πατριαρχικό αξίωμα. Ο ίδιος επίσης προήδρευσε της Συνόδου, συμμετείχαν δε και τρεις αντιπρόσωποι του Πάπα, τρεις αντιπρόσωποι των Πατριαρχών της Ανατολής, 18 Μητροπολίτες, πολλοί Επίσκοποι από τις εκκλησιαστικές διοικήσεις Θράκης, Πόντου, Εφέσου, Ιλλυρίας και κάτω Ιταλίας συνολικώς 383 Επίσκοποι. Η Σύνοδος αυτή υπήρξε πράγματι επιβλητική. Επεκράτησε σ' αυτήν ομοφωνία, οι εργασίες της διεξήχθησαν ομαλότατα, και στην πέμπτη Συνεδρία της αναγνωρίστηκαν από όλους τα Πρακτικά της Αγίας Ζ' Οικουμενικής Συνόδου.

Στη συνέχεια σχολιάζουμε τον πράγματι σπουδαίο πρώτο Κανόνα της Συνόδου αυτής, ο οποίος αφορά άμεσα στο θέμα μας.

Η σπουδαία Σύνοδος του 879-880 στην Κωνσταντινούπολη

Στη σπουδαιότατη Σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως του 879-880 διασαφηνίστηκε ότι η αποκατάσταση του Φωτίου στον πατριαρχικό θρόνο δεν έγινε από τον Πάπα, όπως ήθελε να γίνει δεκτό ο Πάπας. Ο τελευταίος αναγνώρισε την αποκατάσταση ως τετελεσμένο γεγονός. Είναι όμως χαρακτηριστικό ότι, όσον αφορά στην περίφημη διάταξη του Α' Κανόνος της Συνόδου αυτής, οι Παπικοί ιστορικοί προσπάθησαν να αμφισβητήσουν τη γνησιότητά της! Αλλ' επειδή δεν το κατόρθωσαν, επιχείρησαν να την παρερμηνεύσουν και να της προσδώσουν την έννοια, σύμφωνα με την οποία η διάταξη αυτή δεν περιορίζει δήθεν, αλλά επικυρώνει τα προνόμια του Πάπα και της Παπικής Εκκλησίας!...

Δυστυχώς όμως για τους Παπικούς η αλήθεια είναι άλλη. Η διάταξη είχε σκοπό, όπως προκύπτει γενικώς και από τα Πρακτικά της Συνόδου και από το περιεχόμενο της διατάξεως, να προλάβει τις ανωμαλίες που προέρχονταν από το γεγονός ότι όσοι κληρικοί καταδικάζονταν στην Κωνσταντινούπολη κατέφευγαν στη Δύση και εκεί αθωνόνταν! Υπήρχαν μάλιστα και οπαδοί του Ιγνατίου, οι οποίοι, ενθαρρυνόμενοι από τη Ρώμη, δεν αναγνώριζαν τον πατριάρχη Φώτιο!

Ήταν όμως φανερή καινοτομία η αξίωση του πάπα Νικολάου Α' και των διαδόχων του να αθώνει αυθαίρετα κληρικούς άλλης Εκκλησίας, τους οποίους αυτή κατεδίκασε ή να καταδικάζει κληρικούς άλλης Εκκλησίας, με το να επεμβαίνει αντικανονικώς στα εσωτερικά της ζητήματα. Το ίδιο βεβαίως έπρεπε να ισχύει και για τυχόν αντικανονική υπερόρια επέμβαση του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως στα εσωτερικά ζητήματα της Εκκλησίας της Ρώμης και η τυχόν αποδοχή και αθώωση εκ μέρους του Κωνσταντινουπόλεως λατίνων κληρικών, οι οποίοι είχαν καταδικασθεί από τη Ρώμη.

Μετά την παράγραφο αυτή η διάταξη τελειώνει ως εξής: «...μηδέν των προσόντων πρεσβείων τω αγιωτάτω θρόνω της Ρωμαίων Εκκλησίας μηδέ τω ταύτης προέδρω το σύνολον καινοτομουμένων μηδέ νυν, μήτε εις το μετέπειτα». Τα «προσόντα πρεσβεία», περί των οποίων εδώ γίνεται λόγος, ήσαν τα «πρεσβεία τιμής», που ανήκαν στον Πάπα. Αυτά είχαν ήδη καθορισθεί από τον 6ο Κανόνα της αγίας Α' Οικουμενικής Συνόδου, τον 3ο της Β' Οικουμενικής, τον 28ο της Δ' Οικουμενικής και τον 36ο της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου. Επομένως με την ανωτέρω διάταξη απαγορεύθηκε οποιαδήποτε καινοτομία στα προνόμια του Επισκόπου Ρώμης: όπως επίσης και οποιαδήποτε μεταβολή μήτε τώρα, μήτε στο μέλλον, του «πρωτείου τιμής» σε «πρωτεϊόν εξουσίας». Όπως ορθώς παρατηρεί ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, «δια της ειρηνένης διατάξεως εξισώθη ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως προς τον Πατριάρχη Ρώμης, επομένως απηγορεύθη πάσα του τελευταίου τούτου (Σ.Σ. του Πάπα) υπερβασία. Ου μόνον δ' εξισώθη ο Κωνσταντινουπόλεως προς τον Ρώμη, αλλά και προσωπικώς ο Φώτιος υπερήρθη (υπερυψώθη) του Πάπα Ιωάννου». Οι Πατριάρχες της Ανατολής δι' επιστολών επήνεσαν τον Φώτιο. Ο Αλεξανδρείας Μιχαήλ τον απεκάλεσε «φωτοειδή και φωτοποιόν άνθρωπον, της ιερωσύνης την

τελειότητα, τον γνώμονα της αληθείας, της Εκκλησίας του Θεού αρχιποιμένα». Ο Ιεροσολύμων Θεοδόσιος «κεφαλήν του της Εκκλησίας σώματος». Ο δε Αντιοχείας Θεοδόσιος «πατέρα άγιον» και ο Αμίδης Αβράμιος «άγιον πατέρα». Αλλά και «οι παπικοί αντιπρόσωποι παρέβαλον τον Φώτιον «προς τον ήλιον», ο οποίος φωτίζει «σύμπασαν την κτίσιν». Εις δε την τελευταία συνεδρία, κατά την οποίαν ο Καισαρεύς Προκόπιος είπε, επαινώντας τον Φώτιον, «τοιούτον έπρεπεν επ' αληθεία είναι την του σύμπαντος κόσμου την επιστασίαν λαχόντα, εις τύπον του αρχιποιμένος Χριστού του Θεού ημών», οι παπικοί αντιπρόσωποι πρόσθεσαν: Είναι αληθινό αυτό που είπες «και ημείς οι τα έσχατα της γης κατοικούντες ταύτα ακούομεν»! Αλλά και πριν από αυτά οι ίδιοι αντιπρόσωποι είπαν¹⁸. «Ευλογητός ο Θεός ότι η αγαθή φήμη του αγιωτάτου Φωτίου του Πατριάρχου ου μόνον εις την καθ' ημάς χώραν, αλλά και εις άπαντα τον κόσμον εξελήλυθεν». Παρ' όλα αυτά ο άγιος Φώτιος «δεν εφυσιώθη (δεν εφούσκωσε, δεν ξιππάσθηκε, δεν υπερηφανεύθηκε) εκ τοιούτων επαίνων και ουδέποτε ηθέλησε ν' ασκήση αξίωμα πλέον του υπό των ιερών κανόνων καθωρισμένου»

Είναι επίσης άξιο προσοχής ότι η Σύνοδος του 879-880 έληξε με τις εξής περι Φωτίου δηλώσεις: «Παύλος και Ευγένιος οι αγιώτατοι Επίσκοποι και τοποτηρηταί της πρεσβυτέρας Ρώμης, έτι δε και Πέτρος ο θεοσεβέστατος πρεσβύτερος και καρδιάλιος, είπον· ει τις αυτόν (εάν κάποιος αυτόν, τον Φώτιο) ουκ έχει Πατριάρχην άγιον και την μετ' αυτού κοινωνίαν ουκ ασπάζεται, έστω η μερίς αυτού μετά του Ιούδα και μη συγκαταλεγείη όλως μετά Χριστιανών. Και η αγία Σύνοδος εξεβόησεν· άπαντες το αυτό φρονούμεν και δοξάζομεν (νομίζομεν, φρονούμε), και ει τις αυτόν ουκ έχει Αρχιερέα Θεού, μη ίδιοι την δόξαν του Θεού»¹⁹.

Ο πάπας Ιωάννης Η' αναγνώρισε κατ' αρχήν τη Σύνοδο αυτή, όταν έλαβε γνώση των Πρακτικών της. Οι Λατίνοι όμως δεν επιθυμούσαν τη δημοσίευση των Πρακτικών! Ταυτοχρόνως δε επιχείρησαν να τα αλλοιώσουν ή να αρνηθούν τη γνησιότητά τους!... Επιστημονικώς όμως έχουν πλέον αναιρεθεί όλες αυτές οι προσπάθειες, και έτσι σήμερα τόσον το κύρος της ιστορικής εκείνης Συνόδου, όσον και των Πρακτικών της, «παραμένει αδιάσειστον».

Καίριο πλήγμα κατά του Παπικού πρωτείου εξουσίας

Ήταν πολύ φυσικό η απόφαση της ιστορικής Συνόδου του 879-880 να δυσαρεστήσει τον Πάπα. Γι' αυτό, εξ αφορμής παραπόνων του Πάπα κατά της σπουδαιότητας αυτής Συνόδου, κυρίως διότι δεν είχε αποδοθεί στη δικαιοδοσία του η Εκκλησία της Βουλγαρίας και διότι ο Πατριάρχης Φώτιος δεν εξέφρασε επισήμως στη Σύνοδο την ευγνωμοσύνη του προς τη Ρωμαϊκή Εκκλησία για την εκ μέρους της αναγνώρισή του, Λατίνοι ιστορικοί υποστήριξαν ότι οι Παπικοί αντιπρόσωποι που συμμετείχαν στην ανωτέρω Σύνοδο α) παρεβίασαν τις οδηγίες που τους είχαν δοθεί. β) Δεν γνώριζαν την ελληνική γλώσσα και γι' αυτό δεν ήταν σε θέση να παρακολουθούν καλά τα όσα συνεζητούντο. γ) Δωροδοκήθηκαν!... Αλλ' οι Ισχυρισμοί αυτοί των φραγκολατινών ιστορικών αποδεικνύουν ή ότι οι αντιπρόσωποι του Πάπα δεν ήσαν ικανοί να τηρήσουν πιστώς τις οδηγίες της Ρώμης, ή ότι, όταν έβλεπαν και γνώριζαν από κοντά τα πράγματα, αντιλαμβάνονταν το παράλογο των αξιώσεων του Πάπα²⁰. Εξάλλου οι δύο Επίσκοποι (αντιπρόσωποι) του Πάπα είχαν παραμείνει στην Κωνσταντινούπολη περί τα δύο χρόνια πριν από τη Σύνοδο του 879-880, και άρα ήταν πολύ φυσικό να είχαν μάθει και επομένως να εννοούν καλώς την ελληνική. Ο δε καρδιάλιος Πέτρος, μέλος της αντιπροσωπείας του Πάπα στη Σύνοδο, συμμετείχε ζωηρότατα στις συζητήσεις της Συνόδου, γεγονός που φανερώνει ότι γνώριζε την ελληνική. Επιπλέον και οι τρεις παπικοί αντιπρόσωποι «επέιθοντο και έστεργον (=δέχονταν, συγκατένευαν προς) τα αποφασιζόμενα» στη Σύνοδο.

Πέραν των άλλων πολύ θετικών αποτελεσμάτων της ως άνω Συνόδου, σ' αυτήν «απεδείχθη» ότι ο Επίσκοπος Ρώμης «δεν άρχει της καθόλου Εκκλησίας, ότι το κύρος του δεν είναι απόλυτον και ότι επομένως ουχί ορθώς και κανονικώς

επενέβη εις τα της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως εσωτερικά ζητήματα (...). Κατά του παπικού κύρους, εφ' όσον τούτο εξεδηλώθη δι' αντικανονικών πράξεων, κατηνέχθη καίριον πλήγμα. Απεκρούσθη το νέον πρωτεϊον εξουσίας. Εγένετο δεκτόν, ότι ο Πάπας Ρώμης είναι εις των πέντε Πατριαρχών της καθόλου Εκκλησίας, και ότι το τιμητικόν πρωτεϊον, το οποίον κατέχει μεταξύ αυτών, δεν παρέχει εις αυτόν δικαίωμα αυθαιρέτων υπερβασιών (...). Δια (της Συνόδου) αυτής η Εκκλησία έτι άπαξ (ακόμη μία φορά) επισήμως απέκρουσε το πρωτεϊον εξουσίας του Επισκόπου Ρώμης. Τα αποφασισθέντα δε εν τη Συνόδω ταύτη υπήρξαν σύμφωνα προς τα υπό των προηγουμένων Οικουμενικών Συνόδων θεσπισθέντα, σύμφωνα προς την παράδοσιν της Εκκλησίας»²¹.

Συμπέρασμα

Κατόπιν των ανωτέρω αποδεικνύεται ότι η ενωμένη Εκκλησία κατά την πρώτη χιλιετία ουδέποτε ανεγνώρισε στον Επίσκοπο Ρώμης «πρωτεϊο αυθεντίας και εξουσίας σε παγκόσμιο επίπεδο». Παραδεχόταν μόνο τον Επίσκοπο Ρώμης ως πρώτον μεταξύ ίσων, μεταξύ των πέντε Πατριαρχών. Δεχόταν ότι αυτός, όπως και ο Αντιοχείας, δεν κληρονόμησε κανένα προνόμιο διοικητικής εξουσίας ή αρχής από τον απόστολο Πέτρο, ο οποίος άλλωστε δεν υπήρξε κεφαλή ή οποιουδήποτε είδους μονάρχης του Χριστιανικού κόσμου, ούτε ιδρυτής της Εκκλησίας της Ρώμης υπήρξε, ούτε διετέλεσε επίσκοπος επί μακρόν στη Ρώμη. Ο δε Επίσκοπος Ρώμης δεν είναι διάδοχος του αποστόλου Πέτρου, εφόσον ο Πέτρος δεν υπήρξε επίσκοπος Ρώμης. Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν έχουν καμία ιστορική βάση²². Αλλά και αν ακόμη δεχθούμε ότι ο απόστολος Πέτρος ίδρυσε την Εκκλησία της Ρώμης, τί με τούτο; Μήπως ήταν η μόνη Εκκλησία που ίδρυσε; Τόσον αυτός, όσο και ο απόστολος Παύλος ίδρυσαν πολλές Εκκλησίες.

Το αξίωμα λοιπόν του Πάπα ήταν το ίδιο με το αξίωμα των άλλων Πατριαρχών. Οι δε Οικουμενικές Σύνοδοι (Α', Β', Δ',) που μίλησαν περί «πρωτεϊου τιμής» του Επισκόπου Ρώμης, δεν είπαν ότι το καθόρισαν «θείω δικαίω» ή «κατά θείαν διάταξιν και εν σχέσει προς τον απόστολον Πέτρον»· **αλλά το καθόρισαν, διότι η Ρώμη ήταν η αρχαία πρωτεύουσα του Κράτους**. Γι' αυτό άλλωστε και ο θρόνος της Κωνσταντινουπόλεως τιμήθηκε «δια το είναι αυτήν Νέαν Ρώμην»²³.

Αυτή λοιπόν υπήρξε σταθερά η πίστη της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία συνεχίζει απαρέγκλιτα τη γραμμή, τη διδασκαλία και την παράδοση της ενωμένης Εκκλησίας των οκτώ πρώτων αιώνων. Αυτό δήλωνε και η απάντηση της Συνόδου της Κωνσταντινουπόλεως του 1895 προς τον πάπα Λέοντα ΙΓ', ο οποίος καλούσε τους Ορθοδόξους σε ένωση με τη Ρώμη με βάση τις αρχές της λατινικής Ουνίας! Η σπουδαία Πατριαρχική και Συνοδική Επιστολή, που είχε σταλεί στον Πάπα τον Αύγουστο του 1895, έγραφε μεταξύ άλλων (τα μεταφέρουμε μεταγλωττισμένα):

Κάθε τοπική αυτοκέφαλη Εκκλησία και στην Ανατολή και στη Δύση ήταν εντελώς ανεξάρτητη και αυτοδιοίκητη κατά τους χρόνους των επτά Οικουμενικών Συνόδων. Όπως δε οι επίσκοποι των αυτοκεφάλων Εκκλησιών της Ανατολής, έτσι και οι επίσκοποι της Αφρικής, της Ισπανίας, των Γαλλιών, της Γερμανίας και της Βρετανίας κυβερνούσαν τις υποθέσεις των Εκκλησιών τους ο καθένας δια των δικών τους τοπικών Συνόδων, χωρίς να έχει κανένα δικαίωμα αναμείξεως ο Επίσκοπος Ρώμης, ο οποίος επίσης υπαγόταν και υπήκουε στις Συνοδικές αποφάσεις. Στα σπουδαία ζητήματα «εγένετο έκκλησις εις Οικουμενικήν Σύνοδον», η οποία ήταν και είναι **«το μόνον ανώτατον εν τη Εκκλησία κριτήριον»**. Αυτό ήταν το αρχαίο πολίτευμα της Εκκλησίας, οι δε Επίσκοποι ήταν ανεξάρτητοι ο ένας από τον άλλο και εντελώς ελεύθεροι μέσα στα δικά του ο καθένας όρια, υπακούοντες μόνο στις Συνοδικές διατάξεις, στις δε Συνόδους «παρεκάθηντο ίσοι προς αλλήλους»²⁴. κανείς δε από αυτούς δεν διεκδικούσε μοναρχικά δικαιώματα "επί της καθόλου Εκκλησίας". Εάν δε κάποτε κάποιος «φιλοδοξούντες επίσκοποι της Ρώμης ήγειρον (διετύπωναν) υπερφιάλους αξιώσεις αγνώστου εν τη Εκκλησία

απολυταρχίας, οι τοιοῦτοι προσηκόντως ηλέγχθησαν και επετιμήθησαν». Επομένως, καταλήγει η Πατριαρχική και Συνοδική Επιστολή, «είναι ανακριβές και προφανής πλάνη εξελέγχεται» αυτό που ισχυρίζεται επίμονα ο πάπας Λέων ΙΓ', λέγοντας στην εγκύκλιό του ότι προ της εποχής του Μ. Φωτίου το όνομα του ρωμαϊκού θρόνου ην (ήταν) άγιον παρά πάσι τοις λαοίς (εκ μέρους όλων των λαών) του χριστιανικού κόσμου, η δε Ανατολή ομοίως τη Δύσει ομοθυμαδόν (με μια ψυχή και με μια καρδιά) και άνευ αντιστάσεως υπετάσσετο τῷ Ρωμαίῳ αρχιερεί», ως δῆθεν νόμιμο διάδοχο του αποστόλου Πέτρου, και κατά συνέπειαν τοποτηρητή του Ιησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. «Κατά τους εννέα αἰῶνας των Οικουμενικῶν Συνόδων η Ανατολική Ορθόδοξος Εκκλησία ουδέποτε αναγνώρισε περί πρωτείου υπερφιάλους αξιώσεις των επισκόπων της Ρώμης, επομένως ουδέ υπετάχθη αυτοίς (εις αυτούς), ως τρανῶς (ὅπως με τρόπο σαφή και καθαρό) μαρτυρεῖ η Εκκλησιαστική Ιστορία»

Αυτά λοιπόν ίσχυαν μέχρι τότε που η Εκκλησία ήταν ενωμένη. Ωραία συνοψίζει τη θέση αυτή ο Καθηγητής Δημήτριος Τσελεγγίδης, ο οποίος γράφει: Κατά την πρώτη χιλιετία, που η Εκκλησία ήταν ενωμένη, «η υπέρτατη αυθεντία στην ανά την Οικουμένη Εκκλησία ασκείτο πάντοτε και μόνο από τις Οικουμενικές Συνόδους. Ἄλλωστε, ποτέ η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν δέχτηκε το παπικό πρωτείο, ὅπως αυτό κατανοήθηκε και ερμηνεύτηκε από την Α' Βατικανή Σύνοδο (1869/1870), η οποία ανεκήρυξε τον Πάπα ως αλάθητο εκφραστή της συνειδήσεως της Εκκλησίας με δυνατότητα να είναι αντίθετος ακόμη και με τις αποφάσεις Οικουμενικής Συνόδου!»! Με την απόφαση αυτή οι αιρετικοί Παπικοί «ακυρώνουν ὄχι απλῶς και μόνον το συνοδικό σύστημα διοικήσεως της Εκκλησίας, αλλά ουσιαστικά και αυτή την ίδια παρουσία του Αγίου Πνεύματος σ' αυτήν»²⁵.

Τώρα που η Εκκλησία της Ρώμης είναι σαφώς αιρετική, πρωτείο τιμής στην Ορθόδοξη Εκκλησία έχει ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως («δια το είναι αυτήν Νέαν Ρώμην»), ο οποίος όμως είναι «πρώτος μεταξύ ίσων». Κάθε άλλη θέση είναι απαράδεκτη· αποτελεί δε εντελῶς αθέμιτη και υπερφίαλη αξίωση ολέθριας απολυταρχίας στην Εκκλησία και φρόνημα εωσφορικό.

Ματαιοπονούν και αμαρτάνουν αμαρτίαν μεγάλη ὅσοι προσπαθούν να υποστηρίξουν το αντίχριστο αυτό φρόνημα. **Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο κάθε φορά που παρουσιάσθηκε το ξένο αυτό φρόνημα, η Εκκλησία αντέδρασε, το ἤλεγξε, το επετίμησε και το απέρριψε. Γι' αυτό και δεν μπορεί να γίνει κανένας ουσιαστικός διάλογος με το Βατικανό, εφόσον ο Πάπας συνεχίζει να επιμένει στο επάρατο «πρωτείο εξουσίας», που είναι φρικτή εκκλησιολογική αίρεση, ὅπως επίσης το «αλάθητο», η εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος και εκ του Υιού (Filioque) και οι άλλες αιρέσεις του.**

1. Εφημ. ΚΑΘΟΛΙΚΗ (ὄργανο των Ουνιτών της Ελλάδος), Αθήναι 16.10.1963. |
2. Βλ. Επιστολή ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΣΕΛΕΓΓΙΔΗ, Καθηγητοῦ της θεολογικής Σχολῆς του Α.Π.Θ. Προς την Ιερὰν Κοινότητα του Αγίου Ὁρους (www.gomfea.gr, 14.9.2009).
3. Βλ. Κείμενο της Ραβέννας: Εκκλησιολογικά και Κανονικά συνέπειαι της μυστηριακής φύσεως της Εκκλησίας. Εκκλησιαστική κοινωνία, συνοδικότης και αυθεντία. Ραβέννα 13 Οκτωβρίου 2007, παραγρ. 45.
4. Βλ. σχετικῶς «Ο Θεολογικός Διάλογος Ορθοδοξίας και Παπισμοῦ», περιοδ. Ο Σωτήρ, τεύχ. 1985, σελ. 361-363 και τεύχ. 1986, σελ. 390-392.
5. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Επιστ. 239 (ΣΛΘ'), Ευσεβίῳ Επισκόπῳ Σαμοσατών, PG 32, 893B.
6. S. SYROPOULOS, Les "MEMOIRS" sur le Concile de Florence (1438-1439), επιστασία V. Laurent, ed. du Centre National de la Recherche Scientifique, 1971, Τμ. VII, κεφ. 22, σελ. 372 (17-21). Περισσότερα βλ. εις: ΝΙΚ. Π. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ, Ο άγιος Μάρκος ο Ευγενικός και η Ένωσις των Εκκλησιῶν, εκδ. «Ο Σωτήρ», 2007⁶, σελ. 109.
7. ΙΩ. ΚΑΡΜΙΡΗ, Τα Δογματικά και Συμβολικά Μνημεία της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας, τόμ. 1^{ος}, εν Αθήναις 1960², σελ. 267.
8. Περισσότερα βλέπε εις ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, Το πρωτεῖον του Επισκόπου Ρώμης, Ιστορική και κριτική μελέτη, εκδ. περιοδικού «Εκκλησία», Αθήναι 1964², σελ. 15-20.

- 9. Βλ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Πηδάλιον την νοητής νηός της Μιας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής των Ορθοδόξων Εκκλησίας*, εκδ. «Αστήρ», Αλ. και Ε. Παπαδημητρίου, Αθήναι 1970, «Προλεγόμενα» στην Αγίαν Α' Οικουμενικήν Σύνοδον, σελ. 118, υποσ. 1.
- 10. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Πηδάλιον*, σελ. 157-158.
- 11. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, Ερμηνεία στον ΚΗ' Κανόνα της Δ' Οικουμενικής Συνόδου, *Πηδάλιον*, σελ. 207-208.
- 12. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Πηδάλιον*, σελ. 252.
- 13. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 22.
- 14. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 71.
- 15. Περισσότερα βλέπε εις ΧΡΥΣ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 78-86.
- 16. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 176.
- 17. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 184.
- 18. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 192-193. Mansi XVI, 521 · 524.
- 19. Mansi XVII, 524.
- 20. Βλ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, εκδ. Ελευθερουδάκη, Αθήναι 1932, Τόμ. Δ', Μέρ. Α', σελ. 265.
- 21. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 198-199.
- 22. Περισσότερα βλέπε εις ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 10.
- 23. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ό.π., σελ. 204. Για τη θέση και τον ρόλο του αποστόλου Πέτρου στην Εκκλησία, βλέπε την πολύ ωραία και κατατοπιστική μελέτη του ΠΑΝ. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, *Περί το πρωτεϊόν του Επισκόπου Ρώμης*, εκδ. «Ο Σωτήρ», Αθήναι 1965.
- 24. Ολόκληρο το κείμενο της πολύ σημαντικής απαντήσεως βλέπε εις ΙΩ. ΚΑΡΜΙΡΗ, *Τα Δογματικά και Συμβολικά Μνημεία της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας*, τόμ. 2ος, Graz-Austria 1968², σελ. 932[1018]- 946⁶[1032].
- 25. Επιστολή ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΣΕΛΕΓΓΙΔΗ, *Προς την Ιεράν Κοινότητα του Αγίου Όρους*.

«ΠΑΠΙΚΟ ΠΡΩΤΕΙΟ

Φρικτή Εκκλησιολογική Αίρεση»

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Π. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ «Ο ΣΩΤΗΡ»

ΑΘΗΝΑΙ 2009